

జ్ఞాపకార్థము

కవి పౌత్రుడు

సేనయందలి ఏ.యం.సి! చేరుటయును
నాయకుండుగ గుర్తింపుఁ! నందుటయును
మంచివాడని కీర్తిగ! డించుటయును
తలచి, సంతసమ్మొందెడి! తరుణమందు
మమ్ములందర్ని దుఃఖ సంద్రమ్ముఁ ద్రోసి
ప్రభువు చేరితే పుత్ర! శ్రీ! రామశర్మ-!

ఒంగోలు

1-08-2003

ఇట్లు. తండ్రి

రామబ్రహ్మం

శ్రీ వీరబ్రహ్మాండ స్వామిల వారి

గ్రంథములు వలయువారు :

శ్రీ ఇంకొల్లు రామబ్రహ్మం

C/o శ్రీ ఆదిమూలం వెంకటసుబ్బారావు

విరాట్ నగర్, కర్నూలురోడ్, ఒంగోలు

ప్రకాశంజిల్లా.

: రాట్టము

సీ॥ మయవిశ్వకర్మ ని * రాణ
 భావగరిష్ఠత * బయలువె
 సుర, సిద్ధ! సాధ్యకి * న్నర వర
 కరమొప్పివారి సం * కట
 ఆనఘుగాంధీ మహా * త్మున య
 యలఘు దీవుల నంత *
 కలభారతాగ్ర గ * ణ్యుల మన్న
 ప్రణవనాదమున పా * వః

తే॥గీ॥ కార్మికుల కాధిపత్యుల *
 భరతదేశము ఖద్దరు * ప్ర
 ప్రతిగృహంబున బూజింప *
 రాట్నమేప్రాద్దు మహిదన

క ర్తృ వి జ్ఞా ప న ము

చదువరులారా!

సీ॥ కాళిదాసాది స + త్కవికావ్యములె గాక
తెనుఁగు కావ్యస్థితుల + దెలియకున్న
తగునలంకార శా + స్త్రగ్రంథములెగాక
యితరశాస్త్రంబుల + నెరుఁగకున్న
కవిజనస్తుత్య ల + క్షణగ్రంథములెగాక
వ్యాకరణంబుల + నరయకుప్ప
ప్రథితశృంగార ప్ర + బంధమ్మలెగాక
ఘనని ఘంటులఁ బొడ + గాంచకున్నఁ
తే॥గీ॥ భక్తి నీశిచ్చమాత్మస్త + వంబునేను
జెప్పినాడను. దీనిలో + దప్పలెన్నొ
కవులు; బండితులెల్ల న+ న్గనిక రించి
విషయము గ్రహించి, నేరములో + విడువరయ్య

2-11-1926

సంతనూతలపాడు

ఇట్లు

గ్రంథకర్త

స్వ జ న వి ను తి

సీ॥ శ్రీ పౌరుషేయకు । లీనులార! యిఁకైన

శిల్పమాతను బ్రతి । ప్రింపరయ్య
పంచాననోద్భవ । ప్రథితులార! యిఁకైన

శిల్పశాలల నెల । కొల్పరయ్య
విశ్వకర్మాన్వయ । విదులార! యికనైన

శిల్పశాస్త్రము నభ్య । సింపరయ్య
సరసవిద్వన్సుత । స్థపతులార! యిఁకైన
శిల్పవేత్తలను బూ । జింపరయ్య

తే॥గీ॥ ప్రవిమలాచార్యనామక । ప్రముఖులార!

శిల్పమిఁకనైన నభివృద్ధిఁ । జేయరయ్య
హీననడతలనెల్ల వ । ర్జింపరయ్య
మనకుగలసత్ప్రతిష్ఠ గా । పాడరయ్య!

అంకితము

తే॥గీ॥ నన్నుఁగని పెంచి, సర్వము । స్థారచేసి
 స్వర్గమేగిన యక్కయా । చార్యః నీదు
 ఋణముఁదీర్చంగ నావల । నేమి గామి
 కృతినొసంగితి నన్నింటి । కిదియెగొనుమ

కర్తృవినుతి

అ॥వె॥ నాదిగురుని కడనుఁ । బాదసేవనొనర్చి
 గఱచినట్టివిద్య । కాదుకాదు
 వినికడిని గ్రహించు । విద్యయౌగావునఁ
 దప్పలుండవచ్చు । దయను గనుఁడి

ఇట్లు

భక్త శ్రీరామశర్మ
 గ్రంథకర్త

మాతృపూజ

సీ॥ శ్రీ కందుకూర్వంశః సింధునం దుదయించి

యింకొల్లువారి పే + రింటఁజొచ్చి

ధవునాజ్ఞలెల్ల నొ + దలఁదాల్చి నెరవేర్చి

పరమక్కపాద్మస్తి + పాత్రతఁగని

సంతాన ఫలమున + కెంతయు విష్ణుఁగారి

గలిగినిల్వమి వేలు + పులకు మ్రొక్కి

వివేకవేపు స + తక్కువనొ నన్నుంగాంచి

సమ్మోదమున కష్ట + చయము నోర్చి

తే॥గీ॥ నోట నిడుకొనువాని నా + నోటికిచ్చి

పెంచి ప్రేముడిఁ బెండ్లిగా + వించినట్టి

జనని! మాణిక్యమాంబ! సద్గుణకదంబ

నీఋణంబెట్లు దీర్పఁగా + నేర్తునమ్మ!

గురుస్తుతి

సీ॥ శ్రీ విరాట్పు భువభీంశః * చేవద్దై పాటివం
శాఖ్విఁ బద్మారిగా * నవతరించి
బాల్యమందునె ప్రతి * భావభావముచేత
నకలపురాణ శా * స్త్రములనేప్పి
ఘనకులోద్ధరణ కం * కణముని యచ్చట
చ్చట నిరంకుశముగా * సభలఁజరిపి
స్వమత "ప్రబోధిని" * పత్రకనెలకొల్పి
వలయుధర్మముల నిం * పలరవ్రాసి

తే॥గీ॥ సార. ఘనసార, నీహార * సాంద్రకిర్తి
వల్లికలకెల్ల భువిఁబుట్టి * నిల్లుఁజేసి
జయముఁగొన్న నిరంజన * శాస్త్రీకిపుడె
కలిత సాష్టాంగ కృతనమ * స్థారమిడుదు

గ్రంథ కర్త

సీ॥ గుంటూరు మండలి । ఘంటా పదంబుగా

నెరయు వంగోల్పరి । సరముమాది

సరస సంగీత శా । స్త్ర జ్ఞానభరితమౌ

మహిఁ గ్రొత్తపల్లి గ్రా । మంబుమాది

అఖిలలోకేశుఁడ । వ్యయుఁడైన పరమాత్ము

పాదాబ్జముల మీఁది । భక్తిమాది

కవితా దురీణ ప్రా । జ్ఞవరుల్బనించిన

పావన వంశోద్భ । వమ్ముమాది

తే॥గీ॥ అరయఁగ; విరాట్ట గ్రం । ధాలయంబు

మఱియు

లీల "సంజీవనోషధ । కాల" నిల్చి

సాంఘికొన్నతి హృదయకంఠజంబునందుఁ

గోరు శ్రీరామశర్మ నాఁ । బేరునాది.

జై విరాట్ : విజ్ఞప్తి :

మహాశయులారా!

మా నాన్నగారికి కవిత్వమన్న మహా ప్రేమిడి. వీరు రచించిన వానిలో "శిల్పమాతృ స్తవము" ప్రథమ రచన కాబట్టి శ్రీ విరాట్ ప్రభు రాణి, జగజ్జనని యగు శిల్పమాతను వివిధ రీతులలో స్తవము చేసియున్నారు. ఇందు మహాత్ముల జీవితావళిని స్పృశిస్తున్నారు.

సంఘియులేగక నీర్వులు శిల్పమాతను స్తవము చేసి తల్లి కృపకు పాత్రులగుదురని విజ్ఞప్తి చేయుచున్నాను.

మకాం: ఒంగోలు

ఇట్లు

విరాట్ నగర్

కుమారుడు

1-8-2003

ఇంకొల్లు రామబ్రహ్మం

ఓమ్
శిల్ప మాతృస్తవము

సీ॥ శ్రీమత్స్న ముద్రప + రీతధాత్రీతలం
 బరయనే దేవి సిం + హాసనంబొ
 తుంగ భద్రాది స + త్పుణ్యాజీ, వనదులు
 సారీదినే దేవి ప్ర + నూన సరులొ
 డె శివమాన శూన్యమై + యొప్పు నీలనబొంత
 రాళమేదేవిము + త్యాల గొడుగొ
 తృటిఁజరా చరపాళి + స్పష్టింపఁ జాలిన
 శిల్పులేదేవి క + నల్పసుతులొ

తే॥గీ॥ అట్టి యసద్భుతలోక వి + బ్యాత చరిత!
 సద్గుణోపేత, విమలయ + శఃప్రపూత
 భక్త సన్నుత, సాంద్రకృ + పాసమేతఁ
 శిల్పమాతా! నుతాళి ర + క్షింపు జోత!

సీ॥ శ్రీరమచార్యదే + సక మహత్కుండెప్తు
 త్వన్మస్తకమున ఛ + త్రంబుపట్ట
 వీర భద్రాచార్య + సూరి శేఖరుఁ డెప్తు
 భవదీయ విజయకం + బము వహింప
 నలవిరంజన పండి + తాగ్ర గణ్ధుండెప్తు
 తావక యాజ్ఞనౌ + దలఁ ధరింప
 రామలింగా చార్య + రత్న పండితుఁడెప్తు
 నీకు వింజామరల్ + నెమ్మివిసర

తే॥గీ॥ కవిజనా సకమెప్పు మం + గళము బాడ
 తక్కుయువకులు వేడ్క సంస్తవముసేయ
 ఎల్లలో కాళిగృపద్భుష్టి + నేలుచున్న
 శిల్పమాతా! నమస్కృతుల్! జేతునమ్మ

సీ॥ చదివించితివి కదా । సదసద్వివేక సం
 కీర్ణమౌ కావ్యాళి । గృపదలిర్ప
 త్రోవఁజూపితి గదా । తులలేని నవరసా
 స్పదమైన వరకవి । త్వ ప్రశంసఁ
 జేయించితివి గదా । జెన్నలరారంగ
 ధోరణిగ్రంథ చ । తుష్టయంబు
 రప్పించితివిగదా । రమణీయతర కీర్తి
 పరసవిద్యత్స భా । పదులలోన

తే॥గీ॥ నెట్టులో సాకినావు న । వింత డనుక
 గాని ప్రకృతము రచించు । కబ్బమునకు
 నీ సహాయబలంబెంతో । నీఁ డలంతు
 చిత్తమందహరహా^{ము}ను, శిల్పమాత!

సీ॥ కవితనీకల వౌనె । గప్తమెందుకటంచు
 నెందరెందరో పుల్ల । లేసినారు
 మీ కెందుకీవిద్య । మీపని, గాకవి
 యెందరెందరో వచి । యించినారు
 ఊరూర నెందరో । నున్నారె కవులంచు
 నెందరెందరోఁజప్ప । రించినారు
 బీజవిషాక్షరా । త్రింగును విన్నంచు
 నెందరెందరో బెది । రించినారు

తే॥గీ॥ సంస్కృతాంధ్రాది శబ్దల । క్షణమెఱుంగక
 యల్లుటెలవి యెందరో । నడిగినారు
 ఎవ్వరెట్లనుకొన్న నా । కేమితల్లి!
 త్వత్కృపారస వృష్టి నా । పైనగురియ

సీ॥ శశిధర. నిర్జరా + చార్యాది భావుక
 గ్రహద్భృష్టిగల జన్మ + రాసిబలమొ
 రవి కులజవిత శ్రీ + రాముల వరశుభా
 క్షర నమన్వితనామ + కరణబలమొ
 రామాయణా న్వయ + రత్న సీతారామ
 వంతుల యక్షర + భ్యాసబలమొ
 ఒద్దిక తండ్రి నా + కుపదేశ్యమొసరించు
 మహిత పంచాక్షరీ + మంత్ర బలమొ

తే॥గీ॥ శైశవంబున నుండి హ + ర్షమునఁజ్రోచు
 త్వత్కృపా రసవీక్షణ + బలమొగాని
 గాంచ మెందరొమదిఁద్రిప్ప + గలిగినను. క
 విత్వ మెట్టాలో వృద్ధియై + వెలసెఁ దల్లి!

సీ॥ పదిపైన తొమ్మిది + వందల సప్తద
 శబ్ద జున్నెల మధ్య + మందులేచి
 వంగోలు కేగినే + వచ్చెదనని యింటఁ
 దల్లి దండ్యల కస + త్యములుఁ జెప్పి
 ఆతులితంబైన సం + స్కృత విద్యనార్జింప
 పున దుగ్గిరాలలో + గాలుఁబెట్టి
 కులమణిశాస్త్రలే + కువికెంతొఁజింతించి
 యిచ్చఫలించ మి + కిల్లఁ జేరి

తే॥గీ॥ మదివి శాస్త్రీని ప్రేమిని + పగిదినెంచి
 ఏకలవ్యుని వలె గురి + నెలమినల్పి
 నేర్చిన కవిత్వమున గూర్చు + "నీస్తవంబు"
 శశికి నూల్చొగువతు; జగజ్జననె! గొనుమ

సీ॥ కనుఁగొనుచున్నారు । కన్నబిడ్డలు లేచి
 నీమహా మహిమల । విప్పడిపుడు
 తిలకించు చున్నారు । దేసీయులాసక్తి
 యుష్మదాత్మకొరంత । లుడుగ వడిగఁ
 దపియించు చున్నారు । ధర్మతత్పరులెల్ల
 తమ బూర్వగతి విల్ప । విమలబుద్ధిఁ
 గాయించు చున్నారు । కవివరుల్ తావక
 సత్కీర్తి చంద్రికల్ । సర్వదిశల

తే॥గీ॥ విజము మ్రోయించుచున్నారు । విజయభేరి
 “శిల్ప మాతకు జే” యని । శిష్టగుణులు
 దీన రక్షాపరాయణి । త్రిజగదంబ !
 అమల సుగుణకదంబ ! జో । హర్మదంబ !

సీ॥ సర్వ సర్వంసహా । చక్రస్థలీప్రజా
 వ్యూహమేలుము; విరాట్రుఘరాజి
 భవ్యసంభావ్య సంపచ్చయంబులొసంగి
 స్థిర కీర్తినిల్పుమో । శిల్పమాత!
 జాతీయవిద్య వి । శారదాభ్యుదయంబు
 ప్రభవింపఁజేయు స । మృతిమదంబ
 భరత కార్మికగౌర । వాసికముదయింపఁ
 గడుమంగళాశీస్సు । లిడుమతల్లి!

తే॥గీ॥ ఆత్మశుద్ధిగ నీదు పు । త్రాళియొసఁగు
 స్వాగతంబందు కొనఁగదే । భాగ్యలక్ష్మీ!
 భూరి భవదీయపదయు గాం । బోజములకు
 భక్తి సాష్టాంగ కలితాభి । వాదమమ్మ!

సీ॥ భూలోక కైలాస † మోయనందగు లంక
జెలువమ్మలొలయ స్స † ప్రించునాడు
వర్ణింపనేరికి † వశముగానటు వంటి
ద్వారక నిర్మించి † వరలునాడు
నిజముకల్లగ కల్ల † నిజముగాఁజూపించు
ధర్మ రాట్సభఁజేసి † దనరునాడు
వరిపంధికడుపులో † బల్లెమై వెలుగొందు
స్కాంతంపురా కోట † గట్టునాడు

తే॥గీ॥ కలియుగంబున నతికీర్తిఁ । గాంచినట్టి
లీలమై వారధిఁ; బ్రక † ల్పించునాడు
నీకుమారులు సంస్తవ † నీయులగుట
భవ్యభవదీయ సత్కృపా † బలమైతల్లి!

సీ॥ డిల్లీపురమున దీం । డ్రించునయస్తంభ
మునఁ బవిత్రము త । గ్గినదిలేదు;
తిరుపతి మొదలైన । దివ్యస్థలంజుల
చిత్రశిల్పము చెక్కు । చెదరలేదు;
అత్యద్భుతైక మ । హానంది పక్తృభ
వ్యాపార నీరంబు । లాగలేదు;
సింహాచలంబునఁ జెలఁగు సీలామ్మగేం
ద్రముల భీకరములు । తరుగలేదు;

తే॥శీ॥ భూరిమాధ్వాపురపుంజుండు మున్నుగాఁగ
లట్టి శిల్పములొకయింత । యైనఁగావె
మెఱుఁగు మాయఁగలేదింత । పరకుఁదల్లి!
అరయనిది యెల్లనీమహా । త్యములుగావె?

సీ॥ ఎన్నోనాళ్లుండియో + కన్న పుత్తులకెల్లఁ
 గూర్మిమైసిరులఁ జే॥ కూర్చినావు
 నరరావి రాజసం + స్థాన శిల్పలజేసి
 యోజనుయ్యెల లందు + నూపినావు
 వంశంబును గళరక + వశము గాకుండ; నె
 వ్వొసిల్లులను సైత + మోమినావు
 ధ్రు॥ సేతుసేతా చ + లాంతరక్షేతుల
 నీకుమారుల పేరు + నల్పినావు

తే॥గీ॥ తల్లికవ దల్లి! శిల్పమా + తామతల్లి
 తువు సల్పని మేలొక్క + పేనితేదు
 నీబుణముఁ దీర్చమావల + నేమికాదు
 అంజలికి పైన; గైకొను + మామృదయను

సీ॥ హేతు భూత విశేష । మెరుకఁజేసినయట్టి
 మేటిబ్రహ్మాంగారు । చాటుకేగె;
 ప్రతిలేవి సద్యశో । భరితుఁడై తనరారు
 మార్గసాహాయుండు । మహిఁదొరంగె;
 దండివిద్యత్స భా । మండలి మెప్పించు
 పండితుండవృఖ । ఋండు సఁయె;
 సంఘసంస్థరణ కై । సభలెన్నో గావించి
 తుదకాంజనేయకో । విదుఁడువోయె;

తే॥గీ॥ నక్కటక్కట యిట్టి మ । హాత్ము, లిట్టి
 వేద శాస్త్రపురాణార్థ । విదితు, లిట్టి
 స్వకుల నాయకులే మమ్ముఁబాసి చనఁగ
 వింక నీకన్నమాకు ది । కైవ్వరమ్మ!

సీ॥ సాంద్రభారాధరా + సక్తి నెమ్మనమూవి

గమకించు యలమ యూ + రములఁబోలె;

శతపత్రమకరంద + స్వాదనాభీరతిఁ

బ్రమదాబ్ధిఁదూగు భృం + గములఁబోలె;

కమలారి బింబ స + త్కళవితానమ్ముకై

దమకించుఘనచ కో + రములఁబోలె;

బాలామ్రనవ పల్ల + వభ్రాంతినెంతయుఁ

దిలకించు గండు కో + వెలలఁబోలె;

తే॥గీ॥ వేచియుంటిమి నీకృపా + వీక్షణముకు

భక్తి మేముభవత్పదా + బ్జముల కెరగి

నీటముంచినఁదేల్చిన + నీవెగాని

ఇతర మొక్కింతయైన మే + మెరుఁగమమ్మ

సీ॥ క్రమత ధర్మస్థాప + నముఁజేయు విశ్వేశుఁ
 డరిగెను; మృగరాజ + మంతవాఁడు
 వైరివారిద గంధ + వాహుండు శరభేంద్రుఁ
 డరిగెను; శరభేంద్ర + మంతవాడు.
 స్వకులాభ్యుదయముకై శ్రమనొందు కవిరుద్రుఁ
 డరిగెను; శార్దూల + మంతవాఁడు
 పైతండికులమాటు + వైచెడు శేషాఖ్యుఁ
 డరిగెను; మత్తే భ + మంతవాడు

తే॥ గీ॥ నాయకుఁడు వోయె; కళ్యాణుఁడంతవాడు
 అకట! బసవాఖ్యుఁడేగె; కొం + డంతవాడు
 మమ్ముసర్వమ్ము భవదధీ + శ్రమ్ముఁజేసి
 క్షతివా మాకెల్ల నిన్నూపి + శిల్పమాత!

సీ॥ జనయిత్రీ శ్రీ శిల్ప । వనితౌమ తల్లిరో
 కరుణింపుమమ్మ స్వా । గతము నీకు
 త్వత్కుమారుల శిల్ప ధౌరేయులుగఁజేసి
 మించుగర్కెల బ్రసా । దించుమమ్మ
 ఐకమత్యాది మ । హైశ్వర్యము లొసంగి
 యసిశంబు మమ్ముల । మనుష్యమమ్మ
 భారతీయులలోనఁ । బ్రఖ్యాతి రప్పించి
 ఈమహిస్థలి మమ్ము । నోముమమ్మ

తే॥గీ॥ మిగుల మాదృశసుతుల క । న్నుగవఁ
 గాంచి

నెఱుగుభంబాయువులో కీర్తి । నీగదమ్మ
 యిట్టితరి నీవెమమ్మ ర । క్తింపకున్న
 మమ్ము రక్షించువారెవ । రమ్మ తల్లి!

సీ॥ కన్నబిడ్డలటంచు । కవికరంబు వహించి
 మించుప్రేముడి. మొరా । లించుమమ్మ
 ప్రాచీన శిల్పగౌ । రవసమున్నతి నాదు
 వికులలో తిరిగిపు । నెలుపుమమ్మ
 పుత్రాభ్యుదయము సం । పూర్తిగా మదిగోరి
 యిచ్చమైయే ప్రాద్దు । నేలుమమ్మ
 సర్వస్వమీవవి । జగతినమ్మిన మమ్ము
 వించుకైన ననుగ్ర । హించుమమ్మ

తే॥గీ॥ అరుణుడజ్జారి; తారలు । న్నంత దనుక
 స్వచ్ఛమైనల సదృశః । శ్చంద్రికలను;
 మంగళాశీస్సులను; గోరు । మాకొసంగి
 శిల్పమాతా! యిఁకైన ర । క్తింపుమమ్మ!

సీ॥ ఘోరసంసారః కూ + పారవీచీహతిః
 దప్పించుమమ్మనే + తాళఁజాల
 తెలియకజేయు మ + త్తత్తదుష్కృతావళుల్
 బొలియింపుమమ్మనే + మోయఁజాల
 రూఢి కామక్రోధ + లోభాదివల తాళ్ళ
 ద్రెంపుమోయమ్మ సై + రింపఁజాల
 తాపత్రయాది బం + ధన క్రియాశృంఖల
 మసిఁజేయుమమ్మ. నే + మనఁగజాల

తే॥గీ॥ కరుణనాగామి; ప్రళయాంతఃకముల; నెల్లి
 దూరముగ గొట్టుమమ్మనే + ద్రోయఁజాల
 చిత్తమంతయు నీయందు + జేర్చినాఁడ
 నెట్లు జెసిన నీవె, నా + దేమితల్లి!

సీ॥ సంకల్పమునఁజరా + చరమ తోబాటెల్ల
 జీవులఁగూడ స్మ + ప్తించినావు
 స్మప్తించి“భ్రమ” ప్రక+ల్పించి“నాద”నెడికొ
 ర్కెలను శృంఖలఁదగి + లించినావు
 తగిలించి, యాశాగ్ని+రగులప+రచికామ
 క్రోధాదులను నుసి + గెల్పినావు
 ఉనఁగొల్పిసతి సుత+వ్యసన మొక్కటగూర్చి
 ధనచింత ముప్పురిఁ + బెంచినావు

తే॥గీ॥ పెనిచియెనలేని నంసార + వనధిద్రోసి
 మాయఁగ్రమ్మించి; బుద్బుద+ప్రాయులైన
 జీవులను నాటలాడంగఁ + జేసినావు
 నీమహాశక్తి నెవరు వ + ర్హింతురమ్మ!

సీ॥ అద్భి గర్భంబునం । దగ్నిగానున్నది
 యిప్పటిమామకై । హికప్రవృద్ధి;
 వివరుగఁగ్గిన యట్టి । విప్రగానున్నది
 యిప్పటిమామ రో । హితప్రసిద్ధి;
 జలదాష్పతంబైన । చంద్రుగానున్నది
 యిప్పటిమామహో । తక్కుప్త సృష్టి;
 ధూళిగ్రమ్మిన మణి । లీలగా నున్నది
 యిప్పటిమామహితో । నేపశక్తి;

తే॥గీ॥ పరగజీవశ్చ వంబుల । కరణీ నుండె
 ప్రబలు యిప్పటి మాయొక్క । బ్రతుకులన్ని
 దేవి! మమ్మిప్పు త్వత్కృప । న్రోవకున్న
 బ్రతుకఁజాలము తల్లి! యీ! తినిమేము

సీ॥ కాలగర్భమునందు । గలసిపోయిన యట్టి
 పంచవృత్తులఁ బ్రక । ల్పించుశక్తి;
 చెదరి నానాఁటికి । క్షీణమై పోయిన
 సంస్కృతాంధ్రాది భా । షాప్రసక్తి,
 మహితవజ్రతఁబొందిమరపుఁ జెందినభవ
 చ్చరణాబ్జయుగళని । శ్చలతభక్తి
 వికృతాకారమై । వీడిపోయిన; జగ
 ద్విదితని స్త్రంద్రజా । తీయకీర్తి

తే॥గీ॥ చూడతామరతంప కా । సూన్యతొక్తి
 బాసిపోయిన మాప్రతా । పానురక్తి
 జారవిడిచిన వైదికా । చారవృత్తిఁ
 తిరిగిమాకొనగూర్చు; ను । తింతుమమ్మ!

సీ॥ కాలమా! దుర్భయః † కలితమైదనరారె
 సత్యమా! యదుగంట † సాగబారె
 జ్ఞానమా! యిటనిల్వఁ † జాలకదివిఁజేరె
 ధర్మమా! యలతికం † తలనుదూరె
 పాపమా! దేశాల † పైఁబడిమితి మీరె
 శాంతమా! పొరుగుపం † చలకుఁదారె
 సీలమా! మనలేక † క్షీణమైనగఁగూరె
 వేదమా! బ్రహ్మల † వీడగోరె

తే॥గీ॥ బుద్ధులారె; కలిరాజు † బుద్ధితిరె
 వృత్తుల తెల్లవారె, భా † వించిచూడ
 వింకమా బొంట్లుభువి నిల్చు † పెట్టు? తల్లి!
 త్వత్కృపారస మొసఁగి † గా!పాడకున్న

సీ॥ అస్మదభ్యున్నతి + నరసిసంతోషించు
 పరమ ముఖ్యుడు జ్ఞానః పరుఁడులేడు
 ప్రబలకష్టంబులఁ + బడికుందు నవుడైన
 గాంచి "పాపం" బను + మనుఁడులేడు
 పారపాచ్చె మెఱుఁగక + జరియించు నటువంటి
 గాఢాభిమానుఁడో + క్కరుఁడులేడు
 అంతర్యముకు సరి + యైనయాలోచనల్
 జెప్పనచ్చఁపు నె + చెల్లియులేడు;

తే॥గీ॥ అత్మ చూషణ పరమంద + నరసికొనక,
 సర్వమొక రీతిఁజూచెడు + జనుఁడులేడు
 ఎట్లు బ్రోచెదవో సర్వ + మీవెనాకు
 త్వత్కృపారసమిడ కున్న + బ్రతుకఁదల్లి!

సీ॥ శిల్పకాచార్యుల । స్పష్టించు వృత్తులు
 పరజాతి కరములఁ । బరిధివిల్లె
 బ్రహ్మజాతిఁ పఠించఁ । బడువేద ఋక్కులు
 అన్యజాతులయందు । నతిశయించె
 క్షత్రియపీరుల । శస్త్రాస్త్రవిద్యలు
 లాతి జాతులయందు । బ్యాతిబొందె
 వైశ్యోత్తముల యొక్క । వ్యపసాయకర్మలు
 యితర జాతులయందు । సిమిడిపోయె

తే॥గీ॥ సతమువేశ్యలకగు వ్యతి । చారవృత్తి
 సకల జాతులయందు న । సంక్రమించె
 తారుమారయ్యె; జగమిఁకే । దారియగునో
 చెప్పజాలను ననుబ్రోవఁ । దప్పదమ్ము!

సీ॥ సంయమీంద్రః ముముక్షుః । జనపూజితపునీవే

రహిద్రీమూర్తులఁ గన్న । రమణీవీవే

అరయఁగవేద మా । తైనగాయత్రీవే

గాయత్రీకైన! ఓం. । కారివీవే

ప్రళయకాలాబీల । ప్రకృతిరూపిణీవీవే

పంచభూతములకుఁ । బ్రాణమీవే

మనసహస్రాశ్శ్యలఁ । గలజగన్ముతవీవే

సర్వశక్తుల కెల్ల । శక్తివీవే

తే॥గీ॥ జీవరాసులఃజోషించు । దేవి వీవే

ఆదిమధ్యాంత రహిత లై । యలరు దీవే

కర్మసాక్షి, సుధాంశు ఋక్షములే;గాక

వెలయు స్పృహైల్ల తల్లి! నీ । వేగదమ్మ,

నీ॥ ఒకపరి వివిధవి + ద్యోపలబ్ధికిఁబోరు
 నొకతేపకామినీ + సుకముఁగోరు
 నొకసారి యుష్మదీ + యకథామృతముఁగ్రాలు
 నొకమాటుఁజెరసన + ముర్చిఁదూలు
 నొకదభాసంతాన + ప్రకటచింతనఁ జెంచు
 నొకవేళ ద్రవ్యంబు + కుత్సహించు
 నొకప్రాద్దు యాత్రల + కూరేగఁబురి కొల్చు
 నొకతరివై రక్తి + నొనరిదెల్చు

తే॥గీ॥ తలఁప నొకపూటవేష భా । పలదగుల్చు
 ననవి, వినని, కననివాని + నన్నీజూప
 నొక్క క్షణమైన కుదురుగా + నుండనీదు
 కోతివలెబుద్ధి, నేనేమి + సేతుఁ దల్లి!

సీ॥ శిల్పాంబ! నీమహా + శ్రేష్ఠరూప మొకింత

కన్నులు న్నందుకు + గాంచలేదు;

జనయిత్ర! నీదివ్య + చారిత్రమహిమలు

వీనులున్నందుకు + వినఁగలేదు;

భగవతీ! నీపాద + పద్మసపర్యలు

చేతులున్నందుకు + సేయలేదు!

జగదంబ! నీనామ + జపము రవంతేని

నొరుగలందుకు + నుడువలేదు;

తే॥గీ॥ చేతిమీదగ; దానంబు + సేయలేదు

కాసుయైనను చేతిలోఁ | గానరాదు

కాలమిబ్బంగిగాఁ దల్లి! గడచు చుండె;

నేమిసేయుదు నాకర్మ + మిట్టాలలర.

సీ॥ రాటపాకులరీతి । గా; తొంకులేకుండ

కాలచక్రము దిరు । గాడు చుండె;

ధనమెల్లఁగెల్లఁ బె । త్తిన దొరుకఁయట్టి

తనరు యాయుష్యంబు । తగ్గుచుండె;

వదలనురాక త । ప్పవి సరియే, యవి

మించిమృత్యువు వెంబ । డిరెచు చుండె;

రుజ జూదులులేక । రూఢిగానే ప్రాధు

మనసనేక విధాల । మఱుగు చుండె;

తే॥గీ॥ బాల్యఃకౌప్యన కౌమారభరములుడుగ

వార్థకముఁ ద్రోసికొనిపైకి । వచ్చుచుండె;

నెట్టలేదెదవోనన్ను । వింకమీద

జాగుసేయుట మేల్గోదు । శరణుతల్లి!

సీ॥ కల్పింతు, మాయ సం । కలిత మీలోకంబు

చేకొని పోషింతు । జీవకోటి

దగిలింతు, దార, ను । తాది బంధకముల

గల్పింతు; మోహచీ । కటుల జిరము

నూగింతు, కొన్నాళ్లు । తూగుటుయ్యలలందు

బిచ్చమెత్తింతు, నీ । కిచ్చగొలుప

గూయింతు, దుర్మార్గ । కూతలబ్రాజుల

సక్కింతు, మూణ్ణాళ్ళ । నీటొసంగి

తే॥గీ॥ నాది యపింతు, కన్నడే । దేదియైన

జీవమెడలింతు వంత పి । శ్శేషముగను

మహిత భవదీయ శక్తిసా । మర్థ్యమెన్న

సస్మదాదుల వశమౌన । టమ్మదేవి

సీ॥ ననుఁగాంచి పరితోష + మునఁబెంచు
జనకుండు

కాలధర్మము నొందు + కాలమందు

పుత్రద్వయముఁగోలు + పోయి విషాదసా

గరవీచిహతిఁ ద్రెళ్లు + తరుణమందు

సతిబాధకేక పెం + శతి లంకణములుంచ

శాంతించమికిఁ గ్రుళ్లు + సమయ మందు

కొందరల్పులు కక్షఁ + గొససేయుచౌష్ట్యముల్

మసిజేసి; నుతిఁగన్న + పట్టానందు

తే॥గీ॥ భవ్యభవదీయదివ్య కృ + పాకటాక్ష

గరిమస్వప్నంబులందు సా + క్షాత్కరించి

కొలఁదిలో మేలుసీకొన + గూడు" నంచు

జెప్పించను నీకుఁమొక్కెద + శిల్పమాత!

సీ॥ బాలురతోఁ బాఠఁ జాల కేగఁసినాఁడె

సరళ కవిత్వ ప్రఁ జిత్తఁజూపి;

పదియారు వర్షము ల్గ దిసి నిండఁచినాఁడె

చిత్రకవిత్వ సంఘ స్థితులఁ ద్రెంపి?

నూనూఁగు మీసంజు లుద్భవించవి నాఁడె

గర్భకవిత్వ సంఘ కటములుడిపి;

ప్రాచీనకవికావ్య పఠనగల్గినాఁడె

బంధకవిత్వ శ్రేణి విందగిల్చి;

తే॥నీ॥ గ్రంథపంచకమునుఁబూర్తిఁ జెందజేసె

“ఆంధ్రకవి” యను బేరొకఁ టరశియిచ్చి

ప్రక్కతోడుగ నచ్చింతఁవరకు బెంచు

శిల్పమాతా! నమస్కృతుల్ జేతునమ్మ!

సీ॥ తొలి, శుక్లశోభితం । బులు రెండుగలయుట

పిండమై గర్భంబు + వృద్ధిగనుట

శరము వక్షము; కాలు । సేతులు గలుగుట

నేత్ర శోత్రములెల్ల । నేరుపడుట

నల; శిరోజములు ప్రా । ఇంబుఁ జేకూరుట

గతజన్మ విషయముల్ । జ్ఞప్తిగొనుట

ఐహికేచ్ఛలు తుచ్ఛ । మవి యాత్మనెంచుట

భావభిన్నము గభూ । పతనమగుట

తే॥గీ॥ అంత; బా ల్యము గడుపుట । యౌవనమున

భార్య; సుత; ధన; బంధన । వన్యుడయ్యు

చీకుఁబడుట నశించుట । స్థితిని నరయ

నీదుమాయను దెల్పెడు । గాదెతల్లి!

సీ॥ మంగళమమ్మ శ్రీ । మద్విరాట్పుభురాణీ
మంగళమమ్మ స । న్మంజువాణి

మంగళమమ్మ వా । గ్మాన సగోచరి!
మంగళందైత్యదు । ర్మ దవిధారి!

మంగళం వేదీప్య । మానరూప వతంసి!
మంగళం మునిహృత్ । మలవివాసి

మంగళం త్రైలోక । మండిత చారిత్ర!
మంగళం దివ్యతా । మరసనేత్ర!

తే॥గీ॥ మంగళం వేదమాతసం । పత్నమేత!
మంగళం సర్వశక్తిస । మగ్రికలిత!
మంగళం బిదెగౌఁ మమ్ము । మనుష్యజోత
స్పష్టివిఖ్యాత! గుణవ్రాత!! శిల్పమాత!!!

శ్రీ శిల్పమాతృస్తవము

వంపూర్ణం

ఓమ్

శ్రీ గురుభ్యోన్నమః

మహాత్ముల జీవితావళి

ఆంధ్రకవి :

ఇంకొల్లు శ్రీరామశర్మ ప్రబోధము

పెదక్రొత్తపల్లి

ప్రథమ ముద్రణ : 1927

ద్వితీయ ముద్రణ : 2003

విషయ సూచిక

- 1) వీరబ్రహ్మము గారు
- 2) సనాది విశ్వేశ్వర్లవారు
- 3) రుద్రకవి గారు
- 4) శివరామయ్య గారు
- 5) మార్గసహాయాచారి గారు
- 6) అప్పభిషాచార్యులు గారు
- 7) తంజనాయకాస్త్రి గారు
- 8) చెన్నబసవశాస్త్రి గారు
- 9) క్రొ. వీరాచార్యులు గారు
- 10) క్రొ. అక్కయాచార్యులు గారు
- 11) ఇం. సుబ్బయాచార్యులు గారు
- 12) ఇం. అక్కయాచార్యులు గారు

ఓమ్

మ హా త్ము ల జీ వి తా వ లి

శ్రీవిరాట్ పోతులూరి వీరబ్రహ్మేంద్రస్వాములవారు
సీ॥ శ్రీ పారుషేయ వా + ర్నిధి పూర్ణ చంద్రుండు
సార్థకాశ్యపిథా త్పు + సదృశుండు
రంగదుత్తుంగత + రంగభంగిక కీర్తి
ఆకలంక సచ్చిదా + నందమూర్తి
అజ్ఞాన రహిత కా + లజ్ఞాన నిర్మాత
మహిత శ్రీ గోవింద + మ! పరిణేత
సిద్ధయాదిప్రసిద్ధ + శిష్యహృత్పుట వాసి
భక్త రక్షణ సత్కృ + పా! విభాసి
తే॥గీ॥ వేదః వేదాంత తత్త్వసంఘ వేది. దీన
రక్షణో ద్యోగ దీక్షా ప + రాయణుడగు
పోతులూరి విరాడ్గురు + పూజజేసి
అభిలకామ్యార్థములనందు + డయ్యలార

నీ॥ ఇల్లాటుపల్లి య + నలరు శ్రీ వీరభ
 ద్రా చార్యునకు శిష్యుఁ + డై రహించె;
 ఆచ్ఛమ్మగారి గే + హంతరవాసియై
 తననారుతన మహ + త్యంబుఁజూపె
 భువినాల్గు లక్షల + ముప్పది రెండేల
 పూర్తి కాలజ్ఞాన + వలసు వ్రాసె;
 ఆన్నపానీ యాదు + లంటక గోష్ఠలఁ
 గిరిగీచీ నిలిపిడాఁ + గురులనాడె;

తే॥గీ॥ భక్తివైరాగ్యతత్పర + త్వమున మెలఁగు
 నచ్చమాంబకు కారణ + మిచ్చెప్రాచె
 గుడివిపోలేరు చేనిప్పు + కొరవిఁగొనియె
 వింతవాడవి వీనివ + ర్థించు పెట్టు!

నీ॥ అలపుష్పగిరి వార । లలరి; బ్రహ్మరథంబు
 బట్టవారిని గాచి । నట్టివాఁడు
 సిద్ధపట్ననబాబు । చేరి సన్నుతిజేయఁ
 గోర్కమై శిష్యుగా । గొన్నవాఁడు
 తాళుజించు వదార్థ । తతినబా బిష్వంగ
 శ్రీశిలరులగా సల్పి । నట్టివాఁడు
 వరమదుష్ట జనాళి । బ్రాహ్మరణ మొనరించి
 శిష్టులనెల్ల ర । క్షించువాఁడు

తే॥గీ॥ క్రమముగా, వచ్చుప్రళయాంత । కముల;
 ఘోర
 శక్తిపంపుల నెఱిగించు । శక్తిపరుఁడు
 వేదవేద్యుఁడు; శ్రీపరా । త్వీర గురుఁడు
 జగతి నెవ్వరి రక్షింపఁ । జాలఁడయ్య

సీ॥ యమ; నియమాసనా । ద్యష్టాంగ యోగాళి

క్రమమెల్లఁజిరపరి । శ్రమననేర్చి

కూర్మపద్మాసన । కుక్కుటాసనముల

సమది కథీశక్తి । సంగ్రహించి

స్తవ సీయభేచరి । శాంబవీ: పణ్ముఖి

లంబికాద్య ఖిలము । ద్రల నెరింగి

మహిత స్వాధిష్టాన । మణిపూరక, విశుద్ధ

మనసహస్రార చ । క్రముల నెమకి

తే॥గీ॥ లలిత్రి కూటంపు వెలుగునలక్ష్మముంచి

తపమొనర్చి: సహేతు భూ । తములఁజెప్పి

శ్రీపరంజ్యోతి పరమాత్మ । సిద్ధిగన్న

వీరగురు పాద; స్మరణగా । వింపుడయ్య

సీ॥ నమ్ముచారిని రక్ష + ణమొనర్చెదను, వి
 క్కమ్మిదియని వత్తి + కలనువ్రాసి
 సెలవిమ్మనెడు ప్రశ + మ్యులఁగాంచి రాబోవు
 ఘోరయుత్పాతముల్ + కొన్నిదెలిపి
 వీరబోగునిపేర + వెడలి; దుష్టులగూల్చి
 శ్రీతులను బ్రోతు + నంచుజెప్పి
 “అందుకుఁ దప్పితే + హీనజాతింటను
 బుట్టెద” ననిచెడ్డ + యొట్టుబెట్టి

తే॥ గీ॥ భృశము: నరులకు తత్త్వముల్ + విశదపరచి
 వత్రికాదూషకులకు శా + పంబొసంగి
 మించి సుసమాధిఁ దపమాచ + రించుచున్న
 స్వామినుతికన్న మనకేమి + వలయువింక

సి॥ శ్రీమదఖండ ల * క్షీనివాసంబైన
 భరతఖండంబునం * దరయఁబుట్టి
 కామక్రోధాది ప * ధములదూలించి; య
 ప్తాంగ యోగాదులం * దారితేరి
 ఒకచోటనుండి; వే । రొకటఁ బ్రకాసించి
 అచ్చటిచ్చటొకపై * మెచ్చఁబలికి
 కుప్తురొగమున నె * క్కువబాధపడు చెన్న
 పురివైశ్యుఁ; రొగ * పరునిఁజేసి
 తే॥గీ॥ శ్రీరసనారి విశ్వేశ సం * వాదమనెడు
 గ్రంథమురచించి; భక్తులఁ * గరుణబ్రోచి
 యశముఁగాంచిన విశ్వేశ్వ * రావధూత
 నభినుతించిన మనపాపమడఁగునయ్య

నీ॥ శ్రీరహిం చెడుగందు । కూరి లింగాచార్యు
 గర్భాభిఁ గమలారి । గతిజవించి
 క్రిష్ణరాయాస్థాన । కేంద్రీకృతంబైన
 కవిపుంగవలలోన । మనవివడసి
 ప్రతిలేని మధుర వా । క్రౌఢిఁనైరంకుశ
 స్థితఁగుంభవృష్టి స । త్కృతులనెరపి
 పురిదంతముల జయ । మొంది "జగద్గురుం
 డ"ని మెచ్చ మేఘ వా । హనముఁజూపి
 తే॥గీ॥ శ్రీనిరంకుశో పాఖ్యాన । మను ప్రబంధ
 సుతమగనిపెంచి; యాది బి । క్షనకొసంగి
 అల్లుగాఁగొన్న కవిరుద్రుఁ । డంతవాని
 స్మరణగావింపుడయ్య! యా । చార్యులార.

సి॥ పత్తితాత్ములను సుపా । వసులఁ జేయునిమిత్త
 మనమలగిరి మీఁద । జననమంది
 బాల్యమందున శేష । మౌని యిచ్చినయట్టి
 ఉపదేశమహిమచే । నొప్పమీరి
 మునియాజ్ఞపరిణయ । మునుజేసుకొని గృహ
 స్థాశ్రమంబున తను । జ్ఞాతఁగాంచి
 వేలకువేల శి । ష్యాళిని గ్రహిల్చి
 జ్ఞాన తత్వోపదే । శంఖొనర్చి

తే॥గీ॥ స్థానమందున మతమొండు । తగస్పడించి
 పూజనీయములగు గ్రంథ । ములసువ్రాసి
 చెలఁగు జీవనమాధి సం । సిద్ధిఁగన్న
 దేవ! శివరామ । దేశిక! కావుమమ్ము.

సీ॥ చేయించితివికదా + “చిత్తూరు” పురిలోనఁ

గోర్టు తిర్ప్పరరెగ + గోలుగాఁగ

మెప్పించితివికదా + మేటివైరులదండ

నిసుమంతయేని నో + రెత్తకుండ

విరచించితివిగదా + సరిరాని గ్రంథంబు

మాయాప్రబోధలిం + భంజనంబు

ధారవోసితిగదా + ధర్మమార్గాసక్తి

స్వకులాభ్యుదయము వై + సర్వశక్తి

తే॥గీ॥ నడఁచితివిగదా హేయంపు + నడతలెల్ల

నిలచెగదనీవు లేమి నె + న్నెన్నొబనులు

నాయనా! మార్గసాహాయ + నామధేయ

ఈవులేనికొఱఁతఁదీరు + పెట్టాలయ్య.

10 మానాంపతి అప్పభావాచార్యులు గారు

సీ॥ మహితదుఃఖాంబోధి, మగ్నులమగు మమ్ము
దరిఁజేర్చ నీవైన + దక్కరాద
బహుకాలముబ్రతుక + వలచినవాడవే
యింతలోమ్మతినీ క + దేలగలిగె
నాయకుండవటంచు + నమ్మియుంటిమిగాని
యిట్లుబొదువటంచు + నెఱుంగమయ్య
అక్కటా! మాయభీ + ప్తాళి కారడిగల్గె
నీతోడ నపఖణ్వా + వేటితోడ

తే॥గీ॥ నెనయమా దురదృష్ట మ + దేమొగాని
చక్కని స్థితిగల్గని + సమయమందె
ఒక్కరోక్కరు దివికేగు + చున్నవారు
ఉన్నమాకింక దిక్కెవ్వ + రున్నవారు.

సీ॥ పౌరుషేయాన్వయ । కీరాబ్ధినుదయించు
 సంపూర్ణపూర్ణిమా । చంద్రుడనగ
 కడు కులభేదాంధ । కారంబువారింప
 ప్రభవించు యరుణబిం । బంబనంగ
 దరిలేనిగర్భశా । త్రవళైలములనెల్ల
 బొలియింప జవియించు । కులిశమనంగ
 పంపుపునర్దర్మ । సంస్థాపన ముటింప
 బుట్టిన యవతార । పురుషుడనంగ

తే॥గీ॥ బొలుచు యలవర్తి వంశుండు ।
 బుధనుతుండు
 అమలచరితుండు నాంజనే॥యాహ్వాయుండు
 లోకబాంధవుడపరాబ్ధి । గ్రుంకుకరణి
 నరిగె మననెల్ల దుఃఖ సం । ద్రమునఁద్రోసి,

సీ॥ కులము నెచ్చెలికాండ్ర । కులసతీమణిబాసి

యుల్లమం దెటుతల్ల । డిల్లినావొ

సచ్చాత్మల రచించు । సద్గ్రంథములవీడి

యుస్సురంచేమాడ్కి । నుడివినావొ

స్వకులోద్ధరణ నిరం । జన శాస్త్రిపైఁబెట్టి

హితమునేపక్కి । వర్ణించినావొ

యీలోకముననుండి । బోలేకపోలేక

కోర్కె లేరీతి మ్రిం । గు కొనినావొ

తే॥గీ॥ కులపురోధివృద్ధికై'యెంతో । కుంది కనుల

నశ్రువులురాల దివికెటు । లరిగినావొ

శ్రితజన సహాయ సకల వం । డితవిధేయ

మమలమ్మదుకాయ ఆంజనే । యాభిదేయ

సీ॥ శిల్పమాత్యదేవి † చేయూతవనినమ్మ
 పోయితివా! వీట † బుచ్చి మమ్ముఁ
 గులముద్దరించెడి † గుణరాసివని పొంగ
 నరిగితివా! పరా † త్పరుని గొలువ
 నీపైనిగోరికల్ † నిలిపి యువ్విక్లూరఁ
 జేరితివా! సురా † గారమునకు
 సంఘ సంరక్ష దీ † కౌశాలివని యెంచఁ
 బాసితివా! దుఃఖ † వార్ధిఁద్రోసి

తే॥గీ॥ అకట! మాయాసలాయా స † మైరహించె
 కులపుభాగ్యత నేటితోఁ † దొలఁగిపోయె
 నేమిసేయుదు మింక మా † కేది దిక్కు
 అంజనేయ సుధీంద్ర! నీ † వంతరింప,

సీ॥ సంస్కృతాంధ్ర కవిత్వ + సాహిత్య సంపద

గ్రహించినావు ప్రే + క్షకులుబొగడ

శతవధానంబున + చాతుర్య విభవంబు

చేపట్టినావు; హ + ర్వింప బుదులు

ఋష్టావధాన నే + త్రావధాన విభూతి

గడియించినావు. దుం + దుడుకుపడక

గర్భా శుబంధాచి + కవితా విశేషంబు

లార్జించినావు; బా + ల్యంబు నందె

తే॥గీ॥ అధ్యయన నంవిధాన మం + దారితేరి

యాజ్ఞికము సల్పినావు, సం + ఘోకప్రేమ

జగతిబసవాఖ్యసుక వింద్ర + చక్రవర్తి!

చారుతరమూర్తి చనితే! వి + శాలకీర్తి!

సీ॥ క్రొత్తపట్టణ సభా । కూటంబునన్వేయు
 అష్టావధాన. ప్ర । తెష్టఁజూచి
 నెల్లూరుపుర జనా । నీ కంబున ఘటించు
 అశుకవిత్వ భా । గ్యంబుజూచి
 టంగు టూర్పురి విరా । టంకంబుగాఁజల్పు
 నేత్రావధాన సం । స్థితినిఁజూచి
 రేటూరగౌరీ ప । రిణయంబులోఁజెప్పు
 పృష్టాక్షరి సమస్య । స్పష్టఁజూచి

తే॥గీ॥ సంతతానంద నిధివేలు । నకలజనులు
 నేఁడుమితిలేని దుఃఖ వా । ర్నిధినిఁద్రోసి
 జఁతె? బసవాఖ్యసుక వీంద్ర । చక్రవర్తి
 చారుతరమూర్తి! సార, నీ । హరకీర్తి!

సీ॥ మార్గసహాయు ధీ । మతునెడ బాటుకై
 ఘోరంబుగా నెంతో । క్రుల్లి. క్రుల్లి.
 మనుడప్పఖణ్డాభి । ధనువియోగమ్ముకై
 మునుకొని దుఃఖాబ్ధి । మునిఁగి; మునిఁగి;
 నిష్ఠాభాళిపుండ్రాంజ । నేయుని పోకకై
 డెందంబునన్ జింత । జెంది. చెంది.
 వెంట; కళ్యాణాఖ్యు । బిడుగోలు చావుకై
 పగలు రేలు మఱింత । వగచి; వగచి;
 తే॥గీ॥ కడకునినుజూచి యట్టి దుః । ఖముల
 మఱచి
 నీవెమాసర్వమని నమ్మి । నెగడుచుండ
 అక్కటా! నీవుగూడ మ । మ్మవని విడిచి
 జనితే? బసవోత్తమ కవింద్ర । చక్రవర్తి!

సీ॥ న్వస్థానమగు “కొత్తపల్లి” యందొక యింత

ప్రస్తుత జీవనో ధ పాధిఁజూపి

కొమరొప్పు “లింగమ ధ గుంట” లొమెప్పొంది

రమణీయ మౌజీ వ ధ నము గడించె?

పరగ “గుర్వారెడ్డి ధ పాలెం”బులోనాఁడె

యించుక భూపన ధ తేరు పఱచె;

పరికింపఁగా “వెలం ధ పల్లిలో మాన్యంబు

నార్జింజితాముద్దు ధ లాత్మజకిడె;

తే॥గీ॥ పంచవృత్తులయంద స ధ మానప్రజ్ఞ

గాంచి యాశ్రిత జనపాళి ధ కరుణనరసె;

నహహ! సామాన్యుఁడే వీరఁ యాభిదుండు

తలప; మత్పితృమాతృపి ధ తామహుండు

సీ॥ శ్రీ మీరగ్రోత ప + ల్లి కులమందునఁ బుట్టి
 గుర్వయ్యయను తాత + కుదురునిల్పి
 తండ్రిపిరయః; పిన + తండ్రి యౌలింగ యా
 భదులశుంభత్కిర్తి + వెలఁగఁజేసి.
 లింగమాంబను మంగ + శాంగినఁ బెండ్లాడి
 వలనొప్ప పుత్రికా + ద్వయముఁగాంచి
 అందు లక్ష్మీదేవి + యను పుత్రికనుఁగ్రోత
 పాఠెఁపుటంకొల్లు + వంశచంద్రుఁ

తే॥గీ॥ దైన శేషయ్యనుతు నుబ్బ + యార్యుకిచ్చి
 పెండ్లిగావించి గృహమందు + బెట్టికొన్న
 ధర్మనిరతుండుస్వపిత మాతామహుండు
 అక్ష యాచార్యునుతి యింపఁకాగుటెట్లు?

సీ॥ అంబికా పాదప । ద్మారాధనఁపుఁజింత
 నంతరాత్మను బాయ । కలఁచినాఁడు
 ప్రియపుత్రునిడి యింట । బెట్టుకున్నటు వంటి
 అత్తమామలదివి । కనిపినాఁడు
 గ్రామస్త్రీ శ్రీవిశ్వ । కర్మసాంఘికమందు
 నాయకత్వమున బె । న్నారినాఁడు
 పరిసరగ్రామ వి । శ్వబ్రాహ్మలతో గూడి
 సంఘకార్యము లెన్నె । సలిపినాఁడు
 తే॥గీ॥ క్షమ; దయాః ధర్మ. సత్య శౌ । చముల
 యందు
 అంచితంబైన భ్యాతినా । ర్షించినాడు
 ధైర్యవంతుండు, యస్తత్ప్రతాపహుండు
 వండితనుతుండు, నుబ్బయా । ఖ్యుండు
 ఘనుండు

సీ॥ కడుతపః ఫలముగా । గాఢించినదాది; న
 న్గంటి రెప్పవిధాన । కాచినాఁడు
 సామోదమున పాఠ । శాలకునన్నంపి

యించుకతెల్లుఁ జె । ప్పించినాఁడు
 పంచశిఖలతోడ । పరిణయ మొనరించి

కన్నారముచ్చటఁ । గాంచినాఁడు
 పాతృపుట్ట కఁజూచి । ప్రాపంచికముఁబాసి

ఏనరానిస్వర్గంబు । కేగినాఁడు

తే॥గీ॥ ప్రేముడిస్థముల నీదు । వేళలందు
 కంటికగుపడి తద్వార్ధి । గడపినాడు
 అట్టి యస్తజ్జనకుఁ డక్క । యాద్యునికిమ
 దాత్మశుద్ధి గనెపుడు జో । హర్లొనరు
 మహాత్ముల జీవితావళి సంపూర్ణము.

మా బ్రహ్మాండ గ్రంథములు

1. బ్రహ్మాండ సేవా దర్శనము
  2. బ్రహ్మాండ పారాయణ చరిత్రము
  3. బ్రహ్మాండ గేయ చరిత్రము
  4. బ్రహ్మాండ చరిత్రము హరికథ
  5. బ్రహ్మాండ చరిత్రము బుజ్జికథ
  6. బ్రహ్మాండ నాటకము
  7. బ్రహ్మాండ భక్తామృతము (పద్య కావ్యము)
  8. బ్రహ్మాండ సర్వస్వము (గద్య కావ్యము)
- శిల్ప మాతృస్తవము

ఇట్లు,

శ్రీరామ బ్రహ్మశ్రమము

పెద కొత్తపల్లి - 523 211

మద్దిపాడు మండలము :: ప్రకాశంజిల్లా. ఎ.పి.